

«مقاله‌ی پژوهشی»

**تبیین بیانات نوروژی مقام معظم رهبری و ارائه مدل نظری در تحقق اقتصاد
دانش بنیان با استفاده از روش تحقیق کیفی داده بنیاد**

بهنام رشیدی زاده^{۱*}

علی اصغر نصیری^۲

رضا التیامی نیا^۳

چکیده:

هدف: مسئله تولید و اشتغال از جمله مهم‌ترین مسائل مورد تاکید مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر در ترسیم شعار راهبردی سال است. در همین راستا نیز «تولید؛ دانش بنیان، اشتغال آفرین» شعار راهبردی بود که توسط ایشان به مناسبت آغاز سال ۱۴۰۱، مطرح گردید. در این بین اقتصاد دانش بنیان نقشی محوری در بیانات ایشان دارد. لذا این مقاله در صدد است تا ضمن تبیین بیانات مقام معظم رهبری درباره شعار سال، مدل نظری ایشان را درباره اقتصاد دانش بنیان ترسیم نماید. سوال اصلی این پژوهش این است که چه مدل نظری از بیانات نوروژی مقام معظم رهبری درباره اقتصاد دانش بنیان استخراج می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش: برای پاسخ به پرسش مذکور از روش تحقیق کیفی داده بنیاد استفاده شده است. **یافته‌ها:** در مجموع، ۲۰ مقوله اصلی از بیانات مقام معظم رهبری درباره اقتصاد دانش بنیان استخراج گردید که در قالب یک مدل نظری متشکل از علل مؤثر، متغیرهای زمینه‌ای و بازدارنده و پیامدها در تحقق اقتصاد دانش بنیان تبیین گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از آن بود که نقش آفرینی مردم، سیاست نظام قرار گرفتن و حمایت‌های قوای سه‌گانه، از جمله مهم‌ترین علل مؤثر در تحقق اقتصاد دانش بنیان، و ایجاد اشتغال، افزایش بهره‌وری، افزایش تولید، عدالت اقتصادی و امنیت اقتصادی نیز از جمله مهم‌ترین نتایج و پیامدهای تحقق اقتصاد دانش بنیان در مدل نظری مستخرج از بیانات مقام معظم رهبری می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: مقام معظم رهبری، بیانات نوروژی، اقتصاد دانش بنیان.

^۱ استادیار و عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) Email: behnam.rashidizade@gmail.com

^۲ استادیار و عضو هیات علمی گروه معارف اسلامی دانشگاه صنعتی شاهرود Email: a.nasiri@shahroodut.ac.ir

^۳ استادیار و عضو هیات علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه یاسوج، Email: r.eltyami@yu.ac.

۱. مقدمه

در جهان امروز شاهد تحولات عمیق و اساسی در اقتصاد کشورها می‌باشیم، زیربنای اقتصادها، از محوریت منابع به سوی محوریت سرمایه‌های فکری حرکت نموده و به همین علت، مؤلفه دانش به طور فزاینده پراهمیت‌تر می‌گردد. با تغییر الگوی اقتصاد مبتنی بر تولید انبوه به اقتصاد دانش بنیان، تولید سرمایه با استفاده دانش به منزله مزیتی رقابتی محسوب شده و ایفای نقش آن در توسعه همه‌جانبه به وضوح قابل مشاهده است (حسین‌پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۲۶-۱۰۹). همین مسئله، اصلاحات و فرایندهایی را با عنوان اقتصاد دانش محور و به تعبیر دیگر اقتصاد دانش بنیان در دنیای امروز مطرح نموده است؛ لذا به دنبال اهمیت یافتن اقتصاد دانش بنیان، شرکت‌هایی که بر پایه دانش تشکیل می‌شوند و به عبارتی دانش بنیان هستند اهمیت زیادی در رشد و توسعه اقتصادی کشورها می‌یابند؛ از این رو دانش به عنوان عامل اصلی ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، رشد اقتصادی و توسعه همه‌جانبه در جوامع امروزی محسوب می‌شود (باصری، ۱۳۹۷: ۵۵-۵۳). کشور ما نیز جهت دستیابی به یک رشد و توسعه پایدار و فراگیر و رقابت در عرصه جهانی نیازمند یک تحول اقتصادی از سطح اقتصاد منبع محور به سمت اقتصاد دانش محور است. در این میان اقتصاد دانش بنیان نیز به عنوان هدفی برجسته در اهداف بالادستی نظام و موتور توسعه ایجاد چنین تحولی مورد تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز قرار گرفته است، به طوری که ایشان در این رابطه می‌فرمایند: «اگر از شرکت‌های تولیدی دانش بنیان حمایت شود اقتصاد کشور شکوفا می‌شود. از آنجاکه پیشبرد برنامه اقتصاد مقاومتی در پساتحریم اهمیتی دوچندان یافته است، همه دغدغه مندان بر این امر تأکید دارند که چرخ‌های اقتصاد دانش بنیان باید سریع‌تر بچرخد و شیرینی دستاوردهای پژوهشگران و دانشمندان و فناوران داخلی را به مردم بچشاند» (بیانات، ۱۳۹۹/۱۱/۲۰).

بنابراین با توجه به اهمیت روز افزون نقش شرکت‌های دانش بنیان در چرخه رشد اقتصادی، یکی از راه‌های دستیابی به پیشرفت و توسعه پایدار، موضوع تقویت این گونه شرکت‌ها است. در این میان با عنایت به اهتمام ویژه مقام رهبری در سال‌های اخیر به این موضوع و همچنین با توجه به نام‌گذاری سال ۱۴۰۱، به نظر می‌رسد فرهنگ‌سازی و ترویج گفتمان اقتصاد دانش بنیان برای آحاد مردم و مسئولین دولتی، امری ضروری است، چرا که با تحقق چنین فرایندی، شاهد به حرکت در آمدن بیش از پیش چرخ تولید، اشتغال و رونق اقتصادی و در نهایت شکوفا شدن اقتصاد کشور خواهیم بود.

از سوی دیگر نیز در سند چشم‌انداز توسعه ۱۴۰۴ پیش بینی شده ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشور باید از طریق محصولات دانش بنیان تأمین شود که این درصد، رقم قابل توجهی خواهد بود. برای نیل به این هدف نیز همکاری همه دستگاه‌های اجرایی اعم از بخش خصوصی، نهادهای عمومی، تعاونی و دولتی باید فعال شوند و دولت نیز باید به عنوان ناظر و هادی، نقش سکان‌دار اقتصاد دانش بنیان را ایفا

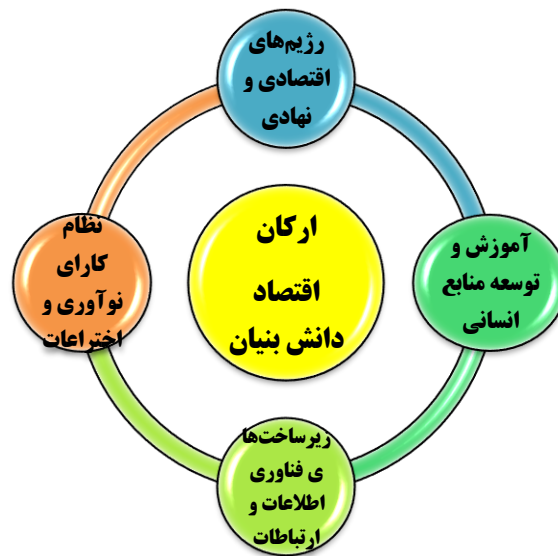
کند. بر این اساس این مقاله در صدد است با استفاده از روش تحقیق کیفی داده بنیاد و استخراج مدل نظری، بیانات نوروژی مقام معظم رهبری را درباره اقتصاد دانش بنیان تبیین نماید. به همین منظور در ابتدا در بخش ادبیات موضوع، مفهوم اقتصاد دانش بنیان و زوایای مختلف آن تبیین می‌شود. سپس در بخش پیشینه پژوهش وجه نوآوری این پژوهش بیان می‌گردد. در بخش روش تحقیق نیز روش تحلیلی استنباطی و روش کیفی داده بنیاد بیان می‌شود. سپس با بهره‌گیری از تلفیقی از دو روش مذکور، و تحلیل بیانات نوروژی مقام معظم رهبری در سال ۱۴۰۱، مدل نظری ایشان درباره اقتصاد دانش بنیان استخراج می‌گردد.

۲. مروری بر ادبیات موضوع و مبانی نظری تحقیق

۲-۱. تعریف مفهومی اقتصاد دانش بنیان

تعاریف مختلفی برای اقتصاد دانش بنیان از ناحیه سازمان‌های بین‌المللی و اقتصاددانان مطرح شده است که به اختصار به دو تعریف رایج در این زمینه اشاره می‌شود:

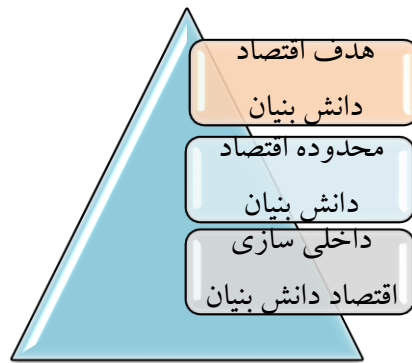
بنا به تعریف سازمان همکاری و توسعه (OECD)، اقتصاد دانش بنیان اقتصادی می‌باشد که مستقیماً مبتنی بر تولید و توزیع و کاربرد دانش و اطلاعات شکل گرفته و سرمایه گذاری در دانش و صنایع دانش پایه در آن اقتصاد مورد توجه خاص قرار گیرد (معمار نژاد، ۱۳۸۴: ۳۷). سازمان همیاری اقتصادی، (APEC)، با گسترش ایده مطرح شده توسط (OECD) در خصوص اقتصاد دانش بنیان، آن را اقتصادی تعریف می‌کند که در آن، تولید، توزیع و کاربرد دانش، محرک اصلی رشد، ایجاد ثروت و اشتغال در تمامی صنایع می‌باشد. لذا اقتصاد دانش بنیان تنها وابسته به تعداد محدودی صنایع مبتنی بر فناوری بسیار پیشرفته نمی‌باشد، بلکه در این نوع اقتصاد، همه فعالیت‌های اقتصادی به شکلی بر دانش متکی می‌شود (وحیدی، ۱۳۸۱: ۴۹). بر اساس تعریف بانک جهانی نیز، اقتصاد دانش بنیان (KBE)، شامل چهار رکن اصلی است که در نمودار ۱ به آن ارکان اشاره شده است.

نمودار شماره ۱- ارکان اقتصاد دانش بنیان

۲-۲. اقتصاد دانش بنیان از دیدگاه مقام معظم رهبری

اقتصاد دانش بنیان از دیدگاه مقام معظم رهبری اقتصادی می‌باشد که مبتنی بر تولید، توزیع و کاربرد دانش می‌باشد. در این گونه از اقتصاد، علم و فناوری نقش بسیار زیادی دارد. از نظر مقام معظم رهبری: «علم برای کشور، یک سرمایه بی‌پایان، تمام‌نشده و درون‌زاست؛ چیزی نیست که انسان برای آن ناچار و ناگزیر باشد وابسته شود. بله، اگر شما بخواهید علم حاضر و آماده را بگیرید، همین است؛ وابستگی دارد، احتیاج دارد، دست دراز کردن دارد؛ اما بعد از آنکه بنیان علمی در یک کشور به وجود آمد، استعداد هم در آن کشور وجود داشت، آن وقت حالت چشمه‌های جوشان را پیدا می‌کند» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۹/۸/۲۴). البته اقتصاد دانش بنیان از نظر مقام معظم رهبری تمایزاتی جدی از جهت هدف، محدوده و داخلی ساز، با تعاریف مرسوم دارد.

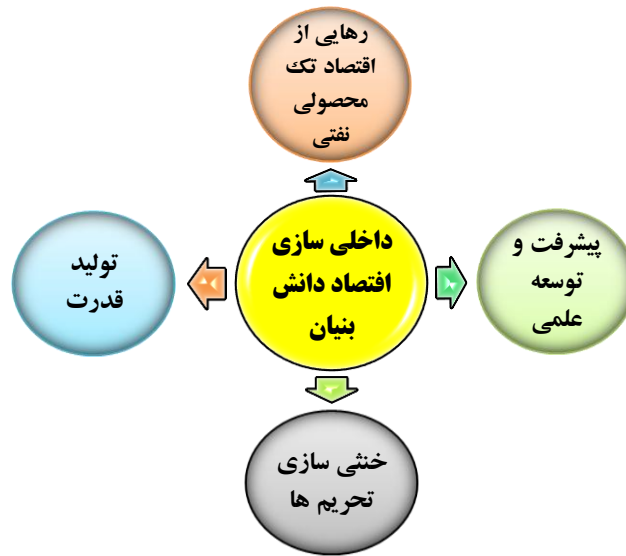
نمودار شماره ۳- اقتصاد دانش بنیان از دیدگاه مقام معظم رهبری

۲-۲-۱. **هدف اقتصاد دانش بنیان:** از منظر مقام معظم رهبری غایت و اهداف اقتصاد دانش بنیان متفاوت است. ممکن است جنگ افروزی و سلطه گری هدف از علم و دانش قرار گیرد. و همچنین ممکن است دانش برای پیشرفت اقتصادی در سایه صلح و نوع دوستی استفاده شود. مقام معظم رهبری در دیدار با فعالان شرکت‌های دانش بنیان ضمن تصریح بر پایبندی جمهوری اسلامی به رویکرد دوم، نقش شرکت‌های دانش بنیان را به‌عنوان موتور توسعه کشور بسیار پر اهمیت می‌دانند. «مهمترین بخشی که می‌تواند برای اقتصاد یک کشور، یک شکوفائی پایدار را به وجود بیاورد، تولید است؛ بخصوص آن بخش اقتصاد تولیدی‌ای که متکی است به دانش، متکی است به علم؛ اینجا اینجور است؛ هم اقتصادی است، هم تولیدی است، هم علمی است؛ دانش بنیان است. این، شایسته ملت ایران است» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۰/۰۱/۰۸).

۲-۲-۲. **محدوده اقتصاد دانش بنیان:** از منظر مقام معظم رهبری اقتصاد دانش بنیان صرفاً منحصر در تولید محصولاتی خاص و یا معدودی از فناوری‌ها نمی‌شود، به عبارت دیگر از دیدگاه ایشان «شرکت‌های دانش بنیان فقط مخصوص صنعت نیست؛ در صنعت، در کشاورزی، در خدمات، در نیازسنجی؛ جمع بشوند، نگاه کنند ببینند بنگاه‌های گوناگون اقتصادی به چه چیزهایی نیاز دارند، کمبودهای‌شان کجا است، این را به آنها ارائه بدهند؛ شرکت دانش بنیان حتی در این زمینه هم می‌تواند فعال باشد» (بیانات، ۱۳۹۳/۱۱/۲۹).

۲-۲-۳. **داخلی سازی اقتصاد دانش بنیان:** یکی از مهم‌ترین تأکیدات مقام معظم رهبری در جهت دستیابی به توسعه و رشد اقتصادی، بومی‌سازی علم و تولیدات دانش بنیان و استفاده از آن در راستای رفع نیازهای اساسی کشور است. از نگاه رهبری استفاده از الگوی علمی و بومی اقتصاد دانش

بنیان برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی از جنبه‌های مختلفی بر توسعه و رشد اقتصادی کشور تاثیرگذار است که در نمودار ۴ به چهار مورد از آن اشاره شده است.

نمودار شماره ۴- آثار داخلی سازی اقتصاد دانش بنیان از دیدگاه مقام معظم رهبری

۳. پیشینه تحقیق:

درسال‌های اخیر مطالعات متعددی درباره اقتصاد دانش بنیان در داخل و خارج انجام گرفته، اما اکثر مطالعات صورت گرفته بیش تر بر روی نقش اقتصاد دانش بنیان و یا جنبه‌هایی از آن بر رشد و توسعه و یا بهره‌وری نیروی متمرکز بوده است. که در ادامه به برخی پژوهش‌های صورت گرفته در داخل و خارج کشور بیان می‌گردد.

۳-۱. مطالعات داخلی

یافته‌ها	روش	نویسندگان / سال انتشار
به منظور کارآفرین نمودن دانشگاه‌ها باید در زمینه ساختار، فرهنگ، قوانین و سیاست‌ها و اقتصاد محلی به نکاتی توجه شود و نیز به ارزش‌های بنیادی و مبانی معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی جامعه، در انجام پژوهش‌های کاربردی حوزه علوم انسانی توجه گردد و از تحقیقات بنیادی غفلت نگردد.	روش تحقیق کتابخانه‌ای	نسرین زینالی (۱۳۹۵)
اقتصاد دانش بنیان اثرات مثبت بر جذب سرمایه گذاری خارجی بین کشورهای منتخب دارد؛ به طوری که طبق نتایج برآورد شده بهبود هر واحدی شاخص ترکیبی اقتصاد دانش بنیان در کشور میزبان در حدود ۴۱ میلیون دلار بر حجم سرمایه گذاری مستقیم خارجی افزوده است.	چارچوب الگوی اقتصادسنجی جاذبه	وحید شقاقی شهری (۱۳۹۶)
علی رغم پیشرفت‌های اخیر در زمینه بسترهای اقتصاد دانش محور، هنوز ایران زیر ساخت‌های لازم را کسب نکرده و حتی در برخی از اجزا اقتصاد دانش محور از سه کشور همسایه مورد بررسی عقب‌تر می‌باشد. نتیجه دیگر اینکه کشور از بسترهای اندک موجود نیز نتوانسته حداکثر استفاده را ببرد.	روش توصیفی و مقایسه‌ای	مصطفی عماد زاده و همکاران (۱۳۸۵)
مقاله حاضر با استفاده از داده‌های سرمایه گذاری ارتباطات و روش فضا - حالت ((State Space، به برآورد تاثیر این فن آوری بر رشد اقتصادی ایران طی دوره ۱۳۴۸-۱۳۸۰ میپردازد. نتایج برآورد حاکی از تاثیر مثبت ومعنی دار این متغیر بر رشد اقتصادی بوده و تاثیر آن پس از یک دوره کاهش در اواخر دهه ۱۳۶۰ و اوایل دهه ۱۳۷۰، با افزایش شاخص‌های سرمایه گذاری ارتباطات در اواخر دهه ۱۳۷۰ بهبود یافته است. ایجاد فضای مناسب و استفاده بهتر از اطلاعات و ارتباطات، همراه با افزایش سرمایه گذاری داخلی و مستقیم خارجی به دلیل افزایش احتمال تطابق فن آوری‌های جدید می‌تواند همچنان در رشد اقتصادی موثر باشد.	روش کمی	سعید مشیری و اسفندیار جهانگرد (۱۳۸۳)
تأثیر عواملی بر بازار، فرهنگ سازمانی، مدیریت داخلی و سازمانی، مدیریت حقوق مالکیت فکری، شبکه سازی و کارآفرینی و ایجاد کسب و کار بر تجاری سازی نتایج تحقیقات دانشگاه‌ها و به تبع آن بر اقتصاد دانش بنیان است.	روش توصیفی - پیمایشی، علی	زهره علی پور تربتی و همکاران (۱۳۹۶)

۳-۲. مطالعات خارجی

یافته‌ها	روش	نویسندگان / سال انتشار
پس از بررسی داده‌های کشورهای گروه ۷G، در دوره ۱۹۹۶-۱۹۸۵، این نتیجه حاصل شد که بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) (بیشترین اثر مثبت را بر رشد و توسعه اقتصادی کشورهای مذکور داشته است.	روش توصیفی-پیمایشی، علی	شریر (۲۰۰۲)
پس از مطالعه بر روی ۴۰ منطقه در هلند طی دوره ۱۹۹۵-۱۹۸۷ این نتیجه حاصل شد که اثرات خارجی بین بخشی دانش در بخش خدمات دارای تأثیر مثبت بر رشد مناطق مذکور داشته است.	روش توصیفی-پیمایشی، علی	ون استل و نئونهبیجسن (۲۰۰۴)
در این پژوهش تأثیر جنبه‌های مختلف دانش بر رشد اقتصادی ۹۲ کشور در بازه ۲۰۰۰-۱۹۶۰ بررسی شده است.	روش توصیفی-پیمایشی، علی	چن و داهلمن (۲۰۰۴)
در این پژوهش ارتباط میان فناوری اطلاعات و ارتباطات مدرن به عنوان یکی از شاخص‌های اقتصاد دانش بنیان، و توسعه در آفریقا پرداخته بررسی شده است. نتایج حاکی از آن است که بین ICT و توسعه ارتباط مثبتی وجود دارد.	روش توصیفی-پیمایشی، علی	نوانکو (۲۰۱۷)

اما آنچه در مجموع می‌توان گفت اینکه با چشم پوشی از آثار علمی نویسندگان خارجی که متمرکز بر نقش اقتصاد دانش بنیان بر توسعه و رشد اقتصادی کشورهای خارجی است، آثار تولید شده توسط نویسندگان داخلی نیز یا رابطه رشد اقتصادی و دانش را در بازه‌های زمانی خاصی تاریخ معاصر بررسی کرده‌اند و یا به طور خاص به نقش دانش در تبدیل دانشگاه‌ها به دانشگاه‌های کارآفرین و یا به نقش دانش بر میزان سرمایه‌گذاری خارجی در ایران و غیره پرداخته‌اند. بنابراین در زمینه اقتصاد دانش بنیان در اندیشه مقام معظم رهبری، پژوهش علمی که به دنبال ارائه مدل از بیانات ایشان باشد انجام نشده است. به عبارت دقیق‌تر تاکنون اثری که درصدد تبیین بیانات نوری مقام معظم رهبری در سال ۱۴۰۱ و استنباط مدل نظری از بیانات ایشان باشد صورت نگرفته است. بر این اساس می‌توان گفت پژوهش حاضر دارای نوآوری و نگاه جدید و بکر می‌باشد.

۴. روش تحقیق

این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی می‌باشد. روش منتخب در این پژوهش، به صورت کلان، کیفی است و به صورت خرد، تلفیقی از روش مطالعه پژوهشی و روش تحلیل داده بنیاد می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش نیز بیانات و سخنرانی نروزی مقام معظم رهبری به مناسبت سال ۱۴۰۱ می‌باشد که به صورت تمام شمار و متمرکز بر موضوع پژوهش، مورد بررسی قرار گرفته و گزاره‌های مورد استناد از آن انتخاب شده است.

۴-۱. روش مطالعه پژوهشی (روش کلاسیک / تحلیل متن)

در این روش که روش تحلیل متن و روش کلاسیک نیز نامیده می‌شود، در ابتدای امر، سؤال‌هایی طرح می‌گردد سپس پژوهشگر به جستجوی پاسخ آن پرسش‌ها در درون متن می‌پردازد. در روش مطالعه پژوهشی، نوعی ارتباط دو سویه و مکرر میان رجوع به متن و نتیجه‌گیری در مورد هر مطلب وجود دارد. با این بیان که با طرح سؤال، جستجو در متن شروع می‌شود و بعد از مطالعه متن، این امکان وجود دارد که برخی قسمت‌های متن معنی دیگر قسمت‌ها را تغییر دهد. به عبارت دیگر، مطالعه پژوهشی مطالعه‌ای است که اولین ویژگی آن سؤال محوری است به این معنا که محقق در چارچوب آن سؤال‌ها، مطالعه را آغاز می‌کند. ویژگی بعدی مطالعه پژوهشی عمیق و دقیق بودن آن است. به این معنا که باید در ابتدا متن به خوبی فهمیده شود و بعد مشخص گردد که به کدامیک از پرسش‌ها جواب می‌دهد. ویژگی دیگر مطالعه پژوهشی، این است که محقق باید فقط اطلاعات قابل استفاده و مرتبط با موضوع را ثبت کند. طبقه‌بندی اطلاعات با خلاقیت بر اساس پرسش‌های پژوهش یکی دیگر از ویژگی‌های مطالعه پژوهشی است. ارزیابی اطلاعات طبقه‌بندی شده ویژگی دیگری در مطالعه پژوهشی است و به این معنا است که مفردات، جملات و ترکیبات آن اطلاعات فهم می‌شود، قرائن و شواهد گردآوری می‌گردد و اطلاعات مشابه در کنار هم قرار داده می‌شود. در نهایت نیز محقق شروع به تفسیر و استنباط از آن اطلاعات می‌کند و نظر خویش را بیان می‌نماید (دوورژه، ۱۳۶۲: ۱۰۴-۱۱۱).

۴-۲. روش داده بنیاد (گراند تئوری)

روش داده بنیاد، شیوه‌ای از پژوهش کیفی می‌باشد که در آن، با استفاده از دسته‌ای از داده‌ها، نظریه‌ای استخراج می‌شود. هدف از روش داده بنیاد تولید و خلق نظریه‌ای است که در سطحی گسترده، به تبیین فرایند، کنش یا کنش متقابل موضوعی با هویت مشخص می‌پردازد. کدگذاری مهمترین اقدام برای مفهوم پردازی در پژوهش‌های کیفی همچون داده بنیاد می‌باشد. در واقع بوسیله کدگذاری، پرسش‌های پژوهش هدایت می‌گردد. همچنین از طریق کدگذاری، داده‌های خام کیفی به داده‌ها یا موادی قابل مدیریت و

مفید تبدیل می‌شود. در گراند تئوری از سه مرحله کدگذاری (کدگذاری باز، محوری و گزینشی، انتخابی) برای تحلیل داده‌ها استفاده می‌گردد (کرسول، ۲۰۰۲: ۱۲۸). از آنجا که یکی از اهداف این پژوهش طراحی مدلی از بیانات نوروبی‌مکانی در موضوع اقتصاد دانش‌بنیان می‌باشد، لذا از روش داده بنیاد انتخاب شد. بر همین اساس بیانات ایشان با استفاده از طرح نظام‌مند (G.T) (کوربین و استراوس) و باتکنیک فرایند سه مرحله‌ای کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

۵. یافته‌ها

۵-۱. جدول مفاهیم (کدگذاری باز)

مفاهیم	متن سخنرانی
مسئولان در قوای سه گانه در اقتصاد دانش بنیان نقش آفرین هستند.	در زمینه اقتصاد، آنچه بنده مطرح می‌کنم، مطالباتی که مطرح می‌شود، عمدتاً خطاب به مسئولان کشور است؛ عمده در قوه مجریه، مقداری هم قوه مقننه و حتی قوه قضائیه و بعضی دستگاه‌های وابسته؛ عمدتاً خطاب به اینها است.
مردم هم در اقتصاد دانش بنیان نقش و وظایفی دارند.	خوب است مردم در فضای عمومی مسائل اقتصادی و سیاست‌های اقتصادی قرار بگیرند، مطالبات این حقیر را هم بدانند و از مسئولینی که به این مسائل اقدام می‌کنند و فعالیت می‌کنند حمایت کنند، پشتیبانی کنند. البته وظایفی هم بر عهده خود مردم است.
مردم و بخصوص جوان‌ها در اقتصاد دانش بنیان نقش آفرین هستند.	حالا من امروز که [مطالبی] عرض می‌کنم در مورد اقتصاد دانش‌بنیان، کاملاً روشن می‌شود که یک کارهای مهمی هست که خود مردم، بخصوص خود جوان‌ها بایستی انجام بدهند. و البته این گفتار عمومی شاید موجب می‌شود که دستگاه‌ها هم پشتیبانی بیشتری و بهتری از این مسائل بکنند.
قراردادن دانش به عنوان پایه و زمینه اقتصاد سیاست نظام است.	اگر ما این سیاست را دنبال کردیم و دانش را پایه و زمینه اقتصاد کشور قرار دادیم و بنگاه‌های اقتصاد دانش‌بنیان را افزایش دادیم — که بعد عرض می‌کنم — منافع زیادی برای کشور و برای اقتصاد کشور خواهد داشت.
مردم تشکیل دهنده شرکت‌های دانش بنیان هستند. مسئولان هم در این امر نقش حمایتی دارند.	مسئولان باید همت کنند و همت مسئولان هم به این است که حمایت کنند؛ چون شرکت‌های دانش‌بنیان مال مردم است؛ مردم، جوان‌ها این شرکت‌ها را تشکیل می‌دهند لکن دستگاه‌ها بایستی از اینها حمایت بکنند؛
خرید محصولات دانش بنیان و ارائه امکانات لازم توسط مسئولان	حمایت عمدتاً به این است که محصولات اینها را بخرند، استفاده کنند یا اگر امکاناتی لازم دارند، به آنها امکانات را بدهند.
وجود نیروی انسانی مهمترین امکانات شکل گیری اقتصاد دانش بنیان است.	این کار بحمدالله ممکن است، این کار ممکن است؛ نگویند که شما بایستی مثلاً فرض کنید که محاسبه کنید امکانات را؛ بله، امکانات لازم دارد لکن مهم‌ترین امکانات، نیروی انسانی است؛
رشد اقتصادی عادلانه فعال کننده همه زمینه های پیشرفت می باشد.	اگر در کشور [رشد] اقتصادی همراه با عدالت به وجود بیاید، همه زمینه‌های پیشرفت فعال خواهد شد و کشور به پیشرفت واقعی خواهد رسید؛

درست فکر کردن، درست عمل کردن درباره مسائل اقتصادی یک ضرورت است.	باید ان شاء الله درباره مسائل اقتصادی درست فکر کرد، درست عمل کرد و حرکت کرد تا برای ملت وسایل آسایشی در این زمینه ان شاء الله به وجود بیاید
اقتصاد دانش بنیان در گرو افزایش آن شرکت ها است.	یک مطلب این است که ما شرکت دانش بنیان داریم لکن باید افزایش پیدا کند.
وجود توانمندی در ایجاد شرکت های دانش بنیان.	مطلب دوم هم راجع به این است که این کار را می توانیم بکنیم.
شرکت های دانش بنیان باید افزایش یابد.	خب پس مطلب اولی که گفتیم دو مطلب را می خواهیم عرض بکنیم، این است که تعداد شرکتهای دانش بنیان در مقایسه با نیازهای کشور کم است و باید افزایش پیدا کند، بخصوص در زمینه کشاورزی
شرکت های دانش بنیان بصورت زنجیره های باشد.	باید [این] کار خیلی با دقت و مطالعه و درست انجام بگیرد و فعالیت شرکت های دانش بنیان به صورت زنجیره ای شکل پیدا بکند.
شرکت های دانش بنیان اسمی و صوری ایجاد کردن.	البته این [کار] موجب این نشود که ما یک شرکتی درست کنیم و اسمش را بگذاریم دانش بنیان، در حالی که دانش بنیان نباشد؛ نه، حقیقتاً شرکت های دانش بنیان [درست شود]؛
وزارتخانه هایی [هم] که کمک نمی کنند	و وزارتخانه هایی [هم] که کمک نمیکنند و باید بکنند، آنها را هم مشخص کرده اند که حالا اینها را بایستی خود دولت محترم و رئیس جمهور محترم رسیدگی کنند؛ اینها خیلی به ما ارتباط پیدا نمی کند.
تحصیل کرده های سطح بالا که در رشته های غیر تحصیلی شان مشغول کارند؛	تعداد زیادی از عناصر تحصیل کرده های سطح بالای ما، یک درصد بالایی — که این درصد را به من گزارش کرده اند — از کسانی که تحصیل کرده های سطح بالا هستند، در رشته های غیر تحصیلی خودشان مشغول کارند؛ چرا؟ می توان اینها را در آن رشته های خودشان مشغول کار کرد، به اینها کمک کرد، پشتیبانی کرد تا بتوانند شرکت های دانش بنیان را تشکیل بدهند؛ البته باید شناسایی کرد،
پول پاشی و اقدامات بی ملاحظه بی نتیجه است.	گفتم خطاهای گذشته؛ ما در دولت های مختلف طرح هایی با نام های گوناگون داشتیم که تسهیلات بانکی را در اختیار افراد بگذاریم برای اینکه تولید بالا برود؛ تقریباً همه این طرح ها ناموفق بود؛ همه این طرح ها ناموفق بود. پول پاشی کردن و بی ملاحظه اقدام کردن به جایی نخواهد رسید؛
برخی تصمیمات مراکز تصمیم گیری به شرکت های کوچک و متوسط آسیب می زند	بعضی از تصمیم های اخیر که گرفته شده در مراکز تصمیم گیری ممکن است به برخی از شرکت های کوچک و متوسط کشور ضربه بزند؛ نباید دولت اجازه بدهد و بانک ها اجازه بدهند که این ضربه وارد بشود؛ البته این [نکته] هست که به این بایستی توجه کنند.
اقتصاد کشور نباید به مسئله تحریم های آمریکا منوط شود؛	اقتصاد کشور را با مسئله تحریم های آمریکا یا امثال اینها گره نزنند؛ نگویند تا تحریم هست همین است؛ نه، با وجود تحریم آمریکایی ها هم می شود در زمینه اقتصاد پیشرفت کرد.
رشد اقتصاد کشور و اصلاح امور اقتصادی در گرو حرکت قاطع به سمت اقتصاد دانش بنیان است.	برای رشد اقتصاد کشور و اصلاح امور اقتصادی کشور، به طور قاطع باید به سمت اقتصاد دانش بنیان حرکت بکنیم؛
دانش بنیان شدن اقتصاد، منافع زیادی برای کشور و اقتصاد کشور دارد.	اگر ما این سیاست را دنبال کردیم و دانش را پایه و زمینه اقتصاد کشور قرار دادیم و بنگاه های اقتصاد دانش بنیان را افزایش دادیم — که بعد عرض می کنم — منافع زیادی برای کشور و برای اقتصاد کشور خواهد داشت؛
هزینه های تولید کاهش می یابد	اقتصاد دانش بنیان موجب کاهش هزینه های تولید می شود؛
بهره وری افزایش می یابد	اقتصاد دانش بنیان ... بهره وری را افزایش می دهد که امروز یکی از مشکلات ما کاهش بهره وری است؛

<p>کیفیت محصولات بهبود می‌یابد. محصولات رقابت‌پذیر می‌گردد</p>	<p>اقتصاد دانش‌بنیان ... کیفیت محصول را افزایش می‌دهد، بهبود می‌بخشد و محصولات را رقابت‌پذیر می‌کند؛ یعنی در بازارهای جهانی، ما می‌توانیم از این محصولات به عنوان محصولات رقابت‌پذیر استفاده کنیم، در داخل کشور هم همین جور؛ یعنی در داخل کشور هم، ولو ما در مورد واردات هم خیلی تعرفه نگذاریم و واردات سرازیر بشود، وقتی محصول داخلی کیفیت بهتری داشت، قیمت ارزان‌تری داشت، مردم طبعاً به آن اقبال می‌کنند؛</p>
<p>اقتصاد دانش‌بنیان در کشاورزی بهره‌وری را افزایش می‌دهد.</p>	<p>اگر ما در کشاورزی، شرکت‌های دانش‌بنیان را افزایش بدهیم و دانش را در مسئله کشاورزی به کارگیری کنیم، می‌توانیم در امر اصلاح بذر - که خیلی در تولید محصول کشاورزی مهم است - در مورد آبیاری نوین، در مورد شیوه‌های جدید تولید، در مورد بهره‌وری بهتر از آب و خاک - که آب و خاک دو محصول ارزشمندند که قبلاً هم اشاره کردیم - می‌توانیم حداکثر استفاده را بکنیم، بهره‌وری‌مان را افزایش بدهیم و اینها را اصلاح کنیم.</p>
<p>امنیت غذایی ایجاد می‌شود</p>	<p>وقتی که در کشاورزی توانستیم این پیشرفت‌ها را به وجود بیاوریم و تحول جدی ایجاد بکنیم، این موجب می‌شود که اولاً امنیت غذایی کشور حاصل بشود و به دست بیاید، یعنی کشور از لحاظ مسائل غذایی هیچ وقت دچار مشکل نشود، هیچ نگرانی‌ای وجود نداشته باشد؛</p>
<p>درآمد کشاورزان افزایش می‌یابد و امید به ادامه کار بوجود می‌آید.</p>	<p>ثانیاً درآمد کشاورزان افزایش پیدا کند؛ خیلی خوب است که درآمد کشاورزان ما افزایش پیدا بکند و به کشاورزی دلگرم بشوند و ادامه بدهند،</p>
<p>کمبود آب مرتفع می‌شود</p>	<p>همچنین معضل کمبود آب را می‌شود حل کرد. در کشور ما آنچه معروف است و آنچه به طور معمول گفته می‌شود - که بنده البته نظراتی در این زمینه دارم - این است که ما دچار کمبود آب هستیم؛ خب اگر کشاورزی ما دانش‌بنیان شد، مشکل کمبود آب هم حل خواهد شد.</p>
<p>در همه بخش‌های تولیدی و خدماتی کیفیت و کمیت محصول افزایش می‌یابد و بهره‌وری بوجود می‌آید.</p>	<p>در همه بخش‌های دیگر هم - چه بخش‌های مربوط به تولید، چه بخش‌های مربوط به خدمات - همین برکات وجود دارد؛ یعنی حجم محصول افزایش پیدا می‌کند، کیفیت بالا می‌رود، قیمت تمام‌شده کاهش پیدا می‌کند؛ در واقع دانش‌بنیان کردن تولید، بهره‌وری فعالیت‌های اقتصادی را ارتقاء می‌دهد؛ این امر مهمی است، یک نقطه حساس و اساسی‌ای است.</p>
<p>بهره‌وری بوجود می‌آید.</p>	<p>ما در زمینه بهره‌وری عقبیم. و در موضوعات دیگر هم همین جور است. اگر چنانچه ما به سمت دانش‌بنیان حرکت کردیم، این معضل مهم اقتصادی حل خواهد شد.</p>
<p>تولید تقویت می‌شود / پیشرفت عادلانه در اقتصاد بوجود می‌آید / مشکل فقر حل می‌شود</p>	<p>رسیدن و دست یافتن به پیشرفت عادلانه در اقتصاد و حل مشکل فقر در کشور - که ما مشکل فقر و استضعاف مالی را در کشور بخواهیم حل کنیم - فقط از مسیر تقویت «تولید» می‌گذرد؛ اگر ما تولید را تقویت کردیم که تقویت آن هم به همین دانش‌بنیان بودن است</p>
<p>در محصولات پایه غذایی امنیت کامل و خودکفائی بوجود می‌آید.</p>	<p>بخش کشاورزی این همه هم حائز اهمیت است، که من اشاره کردم. مسئله کشاورزی مهم است، مسئله دامداری بسیار مهم است و کشور در محصولات پایه‌ی غذایی بایستی به امنیت کامل و به خودکفائی لازم حتماً دست پیدا کند.</p>
<p>اشتغال‌آفرینی به دست خواهد آمد؛</p>	<p>اشتغال‌آفرینی با همین شرکت‌های دانش‌بنیان به دست خواهد آمد؛ یعنی اگر ما به معنای واقعی کلمه بتوانیم این شرکت‌ها را تولید کنیم و به وجود بیاوریم که در این زمینه دچار خطاهایی که گاهی در گذشته شده‌اند نشویم، اشتغال هم زیاد خواهد شد.</p>

۵-۲. جدول مقولات فرعی (کدگذاری محوری)

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
مسئولان در قوای سه گانه در اقتصاد دانش بنیان نقش آفرین هستند.	نقش آفرینی مسئولان قوای سه گانه
مسئولان در تشکیل شرکت‌های دانش بنیان نقش حمایتی دارند.	نقش حمایتی مسئولان
خرید محصولات دانش بنیان و ارائه امکانات لازم توسط مسئولان	خرید محصولات و تامین امکانات توسط مسئولان
مردم هم در اقتصاد دانش بنیان نقش و وظیفه دارند.	وظیفه مردم
مردم تشکیل دهنده شرکت‌های دانش بنیان هستند.	نقش تشکیل دهنده مردم
مردم و بخصوص جوان‌ها در اقتصاد دانش بنیان نقش آفرین هستند.	نقش آفرینی مردم و جوانان
وجود نیروی انسانی مهمترین امکانات شکل گیری اقتصاد دانش بنیان است.	نیروی انسانی مهمترین امکانات
بکارگیری تحصیل کرده‌های سطح بالای شاغل در رشته‌های غیر تحصیلی شان	استفاده از تحصیل کرده‌های سطح بالا
قراردادن دانش به عنوان پایه و زمینه اقتصاد سیاست نظام است.	سیاست نظام بودن
رشد اقتصادی عادلانه فعال کننده همه زمینه‌های پیشرفت می‌باشد.	رشد اقتصادی عادلانه
درست فکر کردن، درست عمل کردن درباره مسائل اقتصادی یک ضرورت است.	ضرورت عمل مدبرانه
اقتصاد دانش بنیان در گرو افزایش آن شرکت‌ها است.	وابستگی اقتصاد دانش بنیان به افزایش آن شرکت‌ها
شرکت‌های دانش بنیان باید افزایش یابد.	لزوم افزایش شرکت‌های دانش بنیان
توانمندی در ایجاد شرکت‌های دانش بنیان، وجود دارد	باور به وجود توانمندی
شرکت‌های دانش بنیان بصورت زنجیره‌های باشد.	لزوم زنجیره ای بودن شرکت‌ها
شرکت‌های دانش بنیان اسمی و صوری ایجاد کردن.	پرهیز از ایجاد شرکت‌های صوری
وزارتخانه‌هایی [هم] که کمک نمی‌کنند	عدم حمایت برخی وزارتخانه‌ها
پول پاشی و اقدامات بی‌ملاحظه بی نتیجه است.	اقدام بی ملاحظه و پول پاشی
برخی تصمیمات مراکز تصمیم گیری به شرکت‌های کوچک و متوسط آسیب می‌زند	آسیب زابودن برخی تصمیمات مسئولان
اقتصاد کشور نباید به مسئله تحریم‌های آمریکا منوط شود؛	شرطی سازی اقتصاد به تحریم‌ها
رشد اقتصاد کشور و اصلاح امور اقتصادی در گرو حرکت قاطع به سمت اقتصاد دانش بنیان است.	رشد اقتصادی و اصلاح امور ثمره اقتصاد دانش بنیان
دانش بنیان شدن اقتصاد ، منافع زیادی برای کشور و اقتصاد کشور دارد.	ثمرات زیاد
هزینه‌های تولید کاهش می‌یابد	کاهش هزینه‌های تولید
بهره‌وری افزایش می‌یابد	افزایش بهره وری
اقتصاد دانش بنیان در کشاورزی بهره وری را افزایش می‌دهد	افزایش بهره وری در کشاورزی
بهره وری بوجود می‌آید	ایجاد بهره وری
کیفیت محصولات بهبود می‌یابد. محصولات رقابت پذیر می‌گردد	بهبود کیفیت محصولات و رقابت پذیر شدن
در همه بخش‌های تولیدی و خدماتی کیفیت و کمیت محصول افزایش می‌یابد	افزایش کیفیت و کمیت محصول
امنیت غذایی ایجاد می‌شود	تحقق امنیت غذایی
درآمد کشاورزان افزایش می‌یابد و امید به ادامه کار بوجود می‌آید	افزایش درآمد کشاورزان و امید به استمرار
کمبود آب مرتفع می‌شود	رفع کمبود آب

ایجاد امنیت کامل در محصولات غذایی پایه و خودکفایی	در محصولات پایه غذایی امنیت کامل و خودکفائی بوجود می‌آید.
ایجاد پیشرفت عادلانه	پیشرفت عادلانه در اقتصاد بوجود می‌آید
حل مشکل فقر	مشکل فقر حل می‌شود
تقویت تولید	تولید تقویت می‌شود
افزایش کمیت محصول	در همه بخش‌های تولیدی و خدماتی کیفیت و کمیت محصول افزایش می‌یابد
تحصیل اشتغال آفرینی	اشتغال آفرینی به دست خواهد آمد؛

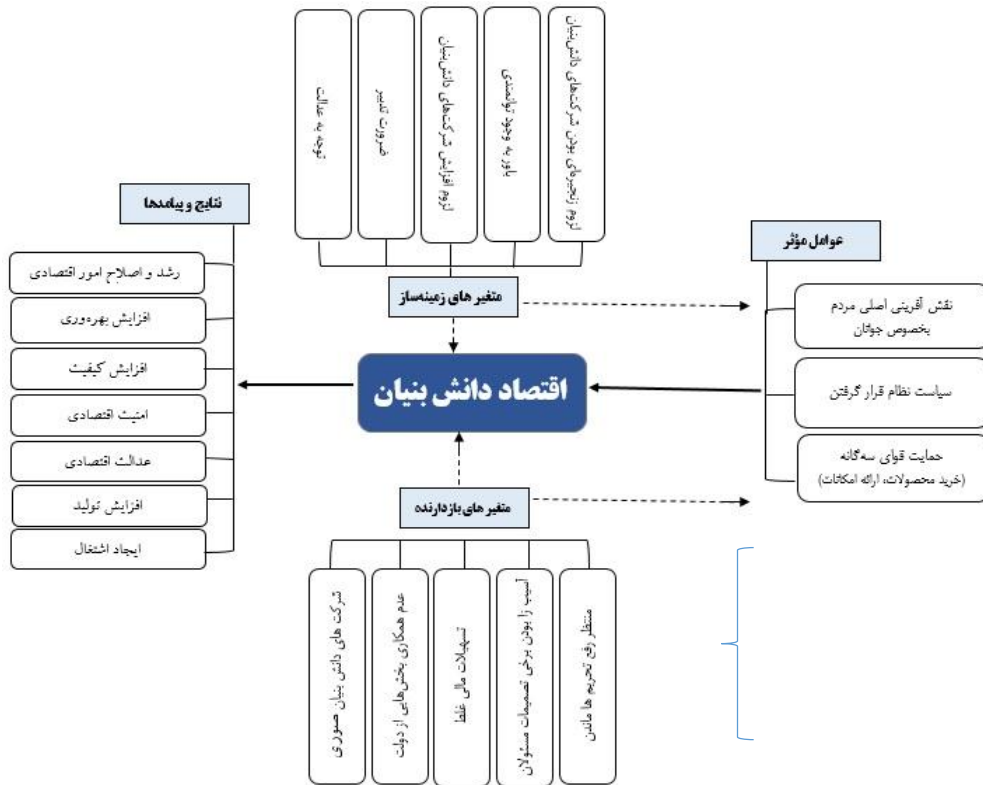
۵-۳. جدول مقولات اصلی (کدگذاری گزینشی)

مقوله اصلی	مقوله محوری فرعی
حمایت قوای سه گانه با خرید محصولات و ارائه امکانات	نقش آفرینی مسئولان قوای سه گانه
	نقش حمایتی مسئولان
	خرید محصولات و تامین امکانات توسط مسئولان
نقش آفرینی اصلی مردم بخصوص جوانان	وظیفه مردم
	نقش تشکیل دهنده مردم
	نقش آفرینی مردم و جوانان
	نیروی انسانی مهمترین امکانات
	استفاده از تحصیل کرده‌های سطح بالا
سیاست نظام قرارگرفتن	سیاست نظام بودن
توجه به عدالت	رشد اقتصادی عادلانه
ضرورت تدبیر	ضرورت عمل مدبرانه
لزوم افزایش شرکت‌های دانش بنیان	وابستگی اقتصاد دانش بنیان به افزایش شرکت‌های دانش بنیان
	لزوم افزایش شرکت‌های دانش بنیان
باور به وجود توانمندی	باور به وجود توانمندی
لزوم زنجیره‌ای بودن شرکت‌های دانش بنیان	لزوم زنجیره ای بودن شرکت‌های دانش بنیان
شرکت‌های دانش بنیان صوری	پرهیز از ایجاد شرکت‌های صوری
عدم همکاری بخش‌هایی از دولت	عدم حمایت برخی وزارتخانه‌ها
تسهیلات مالی غلط	اقدام بی‌ملاحظه و پول پاشی
آسیب زا بودن برخی تصمیمات مسئولان	آسیب زا بودن برخی تصمیمات مسئولان
منتظر رفع تحریم‌ها ماندن	شرطی سازی اقتصاد به تحریم‌ها
رشد و اصلاح امور اقتصادی	رشد اقتصادی و اصلاح امور ثمره اقتصاد دانش بنیان
	ثمرات زیاد

افزایش بهره وری	کاهش هزینه‌های تولید
	افزایش بهره وری
	افزایش بهره وری در کشاورزی
	ایجاد بهره وری
افزایش کیفیت	بهبود کیفیت محصولات و رقابت پذیر شدن
	افزایش کیفیت و کمیت محصول
امنیت اقتصادی	تحقق امنیت غذایی
	افزایش درآمد کشاورزان و امید به استمرار کار
	رفع کمبود آب
	ایجاد امنیت کامل در محصولات غذایی پایه و خودکفایی
عدالت اقتصادی	ایجاد پیشرفت عادلانه
	حل مشکل فقر
افزایش تولید	تقویت تولید
	افزایش کمیت محصول
ایجاد اشتغال	تحصیل اشتغال آفرینی

۵-۴. مدل سازی

موضوع	جایگاه در مدل پارادایمی	مقوله اصلی
نقش آفرینی فراوان و کامل دانش و فناوری پیشرفته در همه عرصه‌های تولید و اقتصاد. اقتصاد دانش بنیان	عوامل مؤثر	حمایت قوای سه گانه
		با خرید محصولات و ارائه امکانات
		نقش آفرینی اصلی مردم بخصوص جوانان
	متغیرهای زمینه ساز	سیاست نظام فرارگرفتن
		توجه به عدالت
		ضرورت تدبیر
		لزوم افزایش شرکت‌های دانش بنیان
		باور به وجود توانمندی
		لزوم زنجیره‌ای بودن شرکت‌های دانش بنیان
	متغیرهای بازدارنده	شرکت‌های دانش بنیان صوری
		عدم همکاری بخش‌هایی از دولت
		تسهیلات مالی غلط
		آسیب‌زا بودن برخی تصمیمات مسئولان
		منتظر رفع تحریم‌ها ماندن
	نتایج و پیامدها	رشد و اصلاح امور اقتصادی
		افزایش بهره‌وری
		افزایش کیفیت
		امنیت اقتصادی
		عدالت اقتصادی
		افزایش تولید
ایجاد اشتغال		

مدل نظری تحقق اقتصاد دانش بنیان مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری

۵- اعتبار یافته‌های تحقیق

یکی از ابعاد بسیار مهم و چالش‌برانگیز روش‌شناسی، مسئله اعتباریابی یافته‌ها است. از دیرباز در میان محققان مباحث متعددی در خصوص چگونگی کسب اعتبار تحقیق و چگونگی اطمینان از آن صورت پذیرفته است (خسروی، ۱۳۹۷: ۱۷۷-۱۷۶). اعتبار به این موضوع می‌پردازد که آیا موضوعی که ادعا می‌شود، به طور واقعی بررسی شده است؟ روش‌شناسان معیارهای بسیار متنوعی را برای ارزیابی یافته‌ها و داده‌های تحقیق پیشنهاد کرده‌اند که در همین رابطه گوبا و لیسنکلن سه معیار برای ارزیابی و یافته‌های

تحقیق پیشنهاد کرده‌اند: قابلیت اعتبار (اعتبارپذیری)؛ قابلیت انتقال (انتقال‌پذیری)؛ قابلیت تایید (تاییدپذیری) (Andreas 2001: 272).

۱- ۵. **قابلیت اعتبار (اعتبارپذیری):** اعتبارپذیری به واقعی بودن توصیف‌ها و یافته‌های پژوهش اشاره دارد و عبارت است از درجه اعتماد به واقعی بودن یافته‌ها برای شرکت کنندگان پژوهش و برای زمینه‌ای که این پژوهش در آن انجام شده است؛ به این معنا که آنچه در یافته‌ها و نتایج تحقیق از سوی پژوهشگر ذکر می‌گردد، همانی باشد که در نظر و ذهن پاسخگو بوده است و در جهت رسیدن به این امر لینکلن و گوبا به مواردی، همچون تماس طولانی با محیط پژوهش، مشاهده مستمر، بررسی از زوایای مختلف، تبادل نظر با هم‌تایان، تحلیل موارد منفی، کفایت مراجع و کنترل از سوی اعضا اشاره می‌کنند (حریری، ۱۳۸۵: ۶۶). لینکلن و گوبا برای رسیدن به قابلیت اعتبار یا همان اعتبارپذیری استفاده از تکنیک زیر را پیشنهاد می‌دهند:

در پژوهش حاضر باصرف زمان مناسب و مطالعه دقیق و بازبینی بیانات نوروزی مقام معظم رهبری؛ توسط اساتید و خبرگان و اعمال نظرات ایشان در خصوص مفاهیم و مضامین کلیدی و مرتبط با بحث، اعتبار پژوهش افزایش داده شده است.

۲- ۵. **قابلیت انتقال (انتقال‌پذیری):** انتقال‌پذیری به معنای قابلیت تعمیم نتایج به سایر حوزه‌ها و زمینه‌هاست. با توجه به اینکه اکثر پژوهش‌ها بر روی گروه‌های کوچک انجام می‌پذیرد، به نظر می‌رسد که قابلیت تعمیم نتایج در این حوزه اندکی با مشکل مواجه باشد و بیشتر پژوهشگران استفاده از داده‌ها و نتایج را در سایر زمینه‌ها بسته به نظر شخص محقق مرتبط بدانند. لینکلن و گوبا برای حل مشکل فوق و رسیدن به قابلیت انتقال یا همان انتقال‌پذیری دو راهکار و تکنیک را پیشنهاد می‌دهند:

۱- ۲- ۵. توسعه و توصیف غنی از مجموعه داده‌های مطالعه موردنظر در طول مرحله گردآوری داده‌ها که این امر می‌تواند پتانسیل‌های قابلیت انتقال را افزایش دهد.

۲- ۲- ۵. استفاده از رویه‌های ویژه کدگذاری و تحلیل نمادها، نشانه‌ها و سایر موارد در مرحله تحلیل داده که به اطمینان از قابلیت انتقال کمک می‌کند (Golafshani, 2003: 78).

در پژوهش حاضر سعی شد مراحل انجام پژوهش به‌وضوح بیان شود تا روند پژوهش قابل پیگیری باشد. ارائه بخشی از یافته‌ها طی نشست با اساتید و خبرگان سبب شد تا متخصصین نظرات خود را پیرامون روند جمع‌آوری و نمونه‌گیری از بیانات و مفاهیم و مضامین اولیه و نهایی ارائه دهند و بنابراین نظرات متخصصان صحت داده‌ها را تایید نمود.

۳- ۵. **قابلیت تایید (تاییدپذیری):**

تاییدپذیری به معنای کوشش در جهت احراز شاخص عینیت در پژوهش است؛ هرچند این مفهوم در پژوهش‌های کمی به معنای پرهیز محقق از تأثیر سوگیری‌ها و ارزش داوری‌ها در تحقیق است. در پژوهش کیفی این امر بیشتر به معنای قدرت تحلیل و دقت داده‌ها و میزان تایید آنهاست (فلیک، ۱۳۸۵: ۱۰۲-۱۰۳). رسیدن به قابلیت تایید یا همان تاییدپذیری در طی جمع‌آوری و تحلیل داده در طول تحقیق، بررسی داده‌های خام، تفسیرها و پیشنهادها و یافته‌ها را می‌طلبد. در صورت لزوم بررسی‌کننده باید داده‌های خام و کلیه یادداشت‌ها، اسناد و ضبط شده‌ها را برای بازبینی‌های بعدی نگهدارد. در این مرحله بررسی کیفیت یافته‌ها و تفسیرها و قضاوت درباره آنها حیاتی است (Andreas, 2003: 79).

در این پژوهش سعی شد تا در تمام مراحل جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها از سوگرایی پرهیز شود. برای اطمینان از محقق شدن این امر مفاهیم و مقولات بدست آمده از متن سخنرانی نروزی رهبری در زمینه شعار سال در اختیار یکی از خبرگان پژوهش کیفی گذاشته شد تا صحت این امر توسط ایشان تایید گردد.

۶- نتیجه‌گیری

در این مقاله با هدف تبیین بیانات نروزی مقام معظم رهبری درباره اقتصاد دانش‌بنیان و استنباط مدل نظری از بیانات ایشان، با کاربست روش کیفی داده بنیاد و روش تحلیلی استنباطی نتایج زیر به دست آمد:

- ۱- از منظر مقام معظم رهبری، تحقق اقتصاد مقاومتی در وهله اول در گرو نقش‌آفرینی اصلی مردم در تشکیل شرکت‌های دانش‌بنیان و در وهله ثانی نیز در گرو سیاستگذاری نظام در خصوص دانش‌محور شدن اقتصاد و حمایت مسئولان قوای سه‌گانه از شرکت‌های دانش‌بنیان به‌ویژه از طریق خرید محصولات آنها و ارائه امکانات به آن شرکت‌ها می‌باشد (اشاره به علل مؤثر در تحقق اقتصاد دانش‌بنیان).
- ۲- از منظر مقام معظم رهبری، مقولاتی همچون باور به وجود توانمندی در تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، عدالت‌محوری، عملکرد مدبرانه، افزایش شرکت‌های دانش‌بنیان و تشکیل زنجیره‌ای آن شرکت‌ها زمینه‌ساز شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان می‌باشد (اشاره به متغیرهای زمینه‌ساز اقتصاد دانش‌بنیان).
- ۳- از منظر مقام معظم رهبری، برخی امور، مانع تحقق اقتصاد دانش‌بنیان می‌شوند که رفع آن ضروری است. شرکت‌های دانش‌بنیان صوری، عدم همکاری بخش‌هایی از دولت، تسهیلات مالی غلط، آسیب‌زا بودن برخی تصمیمات مسئولان، منتظر رفع تحریم‌ها ماندن از جمله موانع تحقق اقتصاد دانش‌بنیان هستند (اشاره به متغیرهای بازدارنده در تحقق اقتصاد دانش‌بنیان).

۴- از منظر مقام معظم رهبری، تحقق اقتصاد دانش‌بنیان آثار و منافع بسیاری دارد. رشد و اصلاح امور اقتصادی، افزایش بهره‌وری، افزایش کیفیت، افزایش تولید، ایجاد اشتغال، امنیت اقتصادی، عدالت اقتصادی از جمله آن آثار می‌باشند(اشاره به نتایج و پیامدهای تحقق اقتصاد دانش بنیان).

References:

- Andreas M. Riege (2003), Validity and reliability tests in case study research: a literature review with "hands-on applications for each research phase, *Qualitative Market Research: An International Journal*, Volume 6, Number 2 pp. 75-86, Griffith University, Nathan, Australia
- Asadzadeh, Z. (2006). Investigating the amount of scientific information by faculty members of Zabol University and the factors that have contributed to the decline in information production growth since its inception. (M.sc), Islamic Azad University, North Tehran Branch., Tehran. (in Persian).
- Attride-Stirling, J. (2001), "Thematic Networks: An Analytic Tool for
- Basri, Bijan; Abbasi, Gholamreza; and Nouri Bidhandi, Arzoo (2017), "Investigation of factors affecting economic growth in selected MENA countries", *Economic Sciences Quarterly*, second year, No. 6, 49-66.in Persian.
- Bayat Bahram, Kashian, Abdul Mohammad (2014). "Knowledge-based economy in the intellectual system of the supreme leader (with emphasis on the requirements of resistance economy)", National conference of knowledge-based resistance economy, Islamic Azad University, Professor Mahmood Hesabi 's unit. in Persian.
- Bisogno, M. (2018). Identifying future directions for IC research in education: a literature review. *Journal of Intellectual Capital*, 19(1), 10-33.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006), "Using thematic analysis in psychology", *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No. 2, Pp. 77-101.
- Bryman, Alan (2001), *Social Research Method*, Oxford University Press.
- Chen, D.H.C., & Dahlman, C.J. (2004). Knowledge and developpent: a cross-section approach (Vol. 3366). World Bank Publications.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Duverge, Maurice (1983), *methods of social sciences*, translated by Khosrow Asadi, Tehran: Amir Kabir.
- Emadzadeh, Mustafa; Shahnazi, Ruhollah, Dehghan, Zahra (2008), "Investigating the degree of realization of knowledge-based economy in Iran (comparative comparison with three neighboring countries)", *Growth and Sustainable Development Research Quarterly*, Q6, No.2, pp. 103-132. in Persian.
- Flick, Yu. (1385), "Introduction to qualitative research in humanities", translator: Abdul Rasool Jamshidian, Seyed Ali Siadat and Reza Ali Nowroozi, Qom: Sama Qalam.
- Golafshani, Nahid (2003), Underestanding Reliability and Validity in Qualitative Research, *The Qualitative Report*, Volume 8, Number 4, pp: 597-607

-
- Hariri, Najala (2016), "Principles and Methods of Qualitative Research", Tehran: Islamic Azad University Press. in Persian.
 - Hosseinpour, Dawood; and Abdullahi, Mohammad (2014), the effect of human capital on the outbreak of entrepreneurial behavior, *Quarterly Journal of Management Studies (Improvement and Development)*, Year 24, No. 78, pp. 109-126. in Persian.
 - Khosravi, Mohammadreza (2017). The concept of credibility (reliability) and validity in qualitative research, *Strategic Attitude Monthly*, Vol. 8 (14), 171-184. in Persian.
 - Memaranjad, Abbas (2004), knowledge-based economics; Requirements, indicators, situation of Iran, challenges and solutions, *Modern Economy and Trade Quarterly*, first year, Vol. 2, 95-84. in Persian.
 - Moshiri, Saeed and Jahangard, Esfandiar (۲۰۰۴) "Information and Communication Technology (ICT) and Iran's Economic Growth", *Iranian Economic Research Quarterly*, Vol. 19: 55-78. in Persian.
 - Nonaka, I., Toyama, R., & Konno, N. (2017). SECI, Ba and leadership: a unified model of dynamic knowledge creation. *Long range planning*, 33(1), 5-34.
 - Qualitative Research", *Qualitative Research*, Vol. 1, No. 3, Pp. 385-405.
 - Schreyer, P., (2002). Knowledge spillovers and regional growth in Europe, *European Regional Science Association Congress August*, 27-30.
 - The information base of Preservation and Publishing Office of Ayatollah Khamenei. Available at: www.khamenei.ir. in Persian.
 - Vahdati, Hojat Elah, Saedi, Abdullah and Shariatnejad, Ali (2016), Investigating the effect of strategic intelligence on insurance human capital, *Organizational Culture Management Quarterly*, year5, No:15(59), 661-676. In Persian.
 - Vahidi, Paridekht (2012), knowledge-based economy and the role of research and development in it, Tehran: *Iran's Development Challenges and Prospects Conference*. in Persian.
 - Vakil al-Raaya, Yunus; and Amin Bidakhti, Ali Akbar (2017), the dimensions of empowering managers based on economy, resilience of production cooperatives, *Cooperative and Agriculture Quarterly*, S2, No. 7 :(26) 29-54.
 - Van Stel, A.J., & Nieuwenhuijsen, H.R. (2004). Knowledge spillovers and economic growth: an analysis using data of Dutch regions in the period 1987-1995. *Regional Studies*, 38(4), 407.
 - Zinali, Nasreen (2018), "A new approach to the third generation of universities and the place of science research in them", the third scientific research conference on new findings of management sciences, entrepreneurship and education in Iran, Tehran, Association for the Development and Promotion of Basic Sciences and Technologies. in Persian.